

MAREA CU FERESTRE

Cătălin Pavel este scriitor și arheolog. A urmat studii doctorale și postdoctorale la Oxford (Hertford College), Paris 1 Panthéon-Sorbonne, Institutul Arheologic Albright din Ierusalim, Universitatea din Hamburg și Colegiul Noua Europă din București. A participat la săpături arheologice în țară, în Germania, Franța, Anglia, Maroc, Israel și în special în Turcia (la Milet, Gordion și, în 2005–2010, la Troia). A predat arheologie, artă clasică și teme arheologice în literatură în București, Cluj și Atlanta, iar în prezent este conferențiar universitar la Universitatea „Ovidius” din Constanța, unde coordonează doctorate și conduce săpăturile arheologice ale universității în Cetatea Histria.

La Humanitas a publicat volumele de nonficțiune *Arheologia iubirii: De la Neanderthal la Taj Mahal* (2019; nominalizat la Premiile „Observator cultural”; trad. fr. de J.-L. Courriol, *Archéologie de l'amour*, Éditions de l'Aube, 2022; trad. it. de B. Mazzoni, *L'archeologia dell'amore*, Neo Edizioni, 2022), *Animalele care ne fac oameni: Blană, cozi și pene în arheologie* (2021; Premiul Societății de Științe Istorice din România, nominalizat la Premiul „Monica Lovinescu” 2023, tradus în turcă), romanul *Aproape a șaptea parte din lume* (2010, Premiul UniCredit/Bibliofigia, trad. fr. de F. Ciodaru-Courriol, *La septième partie du monde*, Éditions Non Lieu, 2017), romanul *Toate greșelile care se pot face* (2022, Premiul Uniunii Scriitorilor, Dobrogea) și volumul de povestiri *Adevărul despre vacanțe* (2023). În 2024 a publicat la Humanitas Junior volumul *Muntele cu uși* (Premiul revistei *Ramuri* a Uniunii Scriitorilor, Cartea pentru copii a anului 2024).

Ilustratoare cu experiență îndelungată și un portofoliu bogat, Oana Ispir este absolventă a Universității Naționale de Arte București, specializarea Grafică. Din 2008 și până acum a ilustrat peste 30 de cărți pentru copii și adolescenți, publicate la cele mai cunoscute edituri din România. Între acestea, volumul *Prințul Miorlau*, de Nina Cassian (Frontiera, 2023), a fost inclus pe lista The White Ravens în 2023. Este pasionată de tehnici tradiționale de gravură și desen, pe care adeseori le încorporează și traduce în digital. La Humanitas Junior a ilustrat, în 2024, volumul *Muntele cu uși* de Cătălin Pavel.

CĂTĂLIN PAVEL

MAREA CU FERESTRE

Ilustrații de Oana Ispir

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului literar.

Redactare: Adina Săucan
Ilustrația copertei: Oana Ispir
Tehnoredactare și copertă: Andreea Dobreci
Corectură: Ana Alfianu

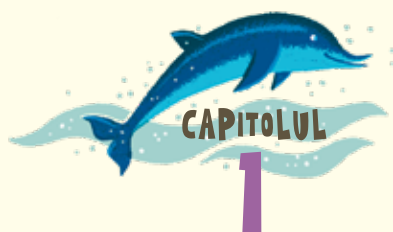
Tipărit la Bookart Printing

© HUMANITAS, 2025

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Pavel, Cătălin
Marea cu ferestre / Cătălin Pavel;
il. de Oana Ispir. – București: Humanitas, 2025
ISBN 978-973-50-9044-9
I. Ispir, Oana (il.)
821.135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin email: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

În care povestea depinde de înghețată

— Eram cam de vârsta ta când se construia digul, zise tatăl ei, și începu să-și sucească șapca în stânga și-n dreapta, de parcă nu știa în ce direcție se înșuruba.

Pe Sara ideea tatălui ei la acea vârstă o nedumeri teribil. Hainele nu i s-ar fi potrivit deloc! Oare cum își mai scotea, când era la masă, brațele din mânecile lungi ale cămășii lui cu delfini minuscule, care îi plăcea ei? Iar ca să poată merge la școală, cineva ar fi trebuit să-i suflece pantalonii vreo jumătate de metru. Asta dacă nu cumva... – și aici nedumerirea Sarei deveni totală – dacă nu cumva, deoarece în povestea lui avea vârsta pe care o avea ea acum, tatăl ei purta rochie.

— Ce-i așa amuzant? întrebă tatăl ei, fără mirare însă.

Avea mereu impresia că spune lucruri pline de umor, nu l-ar fi mirat nici dacă ar fi zis „Bună ziua!” și toată lumea ar fi izbucnit în hohote de râs.

— Da. A fost anul în care am petrecut toată vacanța de vară la Constanța. Veneam mereu cu prietenii mei să ne uităm la lucrările de construcție. Era Netflixul nostru, zise el, și trase cu coada ochiului la Sara.

Văzu că, în loc să zâmbească, ea se încruntase puțin la cuvintele lui. Ei, probabil nu înțelesese gluma. Bine măcar că era atentă. Plaja era pustie, doar ei doi mai stăteau acolo tolăniți.

— Veneau unul după altul niște vase lungi și plate, încărcate cu piatră, care abia dacă depășeau suprafața apei. Noi le ziceam pisici-de-mare. Nu mai știu de ce...

Sara văzu că tatăl ei era, deodată, puțin încurcat. Ca și cum crezuse că începe o povestire comică, dar acum constata că amintirea mai ascundea și altceva. Probabil, se gândi fețișă, din cauză că îi era dor de prietenii cu care venea să se uite la construirea digului.

— Toată piatra folosită aici provine din clădirile dărâmate atunci, la cutremur. Au încărcat o bună parte din oraș în camioane, și de-acolo pe gabare, adică pe vasele-pisici, și au turnat toată piatra și molozul în mare. Sute de tone pentru fiecare metru de dig. Îl vedeam în depărtare pe arhitect, cu o vestă verde ca fisticul, plimbându-se înapoi și încolo, apoi certându-se cu alți omuleți care cine știe ce îi cereau. Dar hai să nu mai vorbim despre asta. Vrei să ne luăm înghețată?

— Nu acum, zise ea.

— Cine a mai pomenit un copil ca tine? mormăi tatăl ei, îngrijorat.

Însă, deja de multă vreme, Sara bănuia că lui îi plăcea înghețata mai mult decât ei, deși nu avea curaj s-o recunoască. Iar ea putea folosi acum asta în avantajul ei.

— Mai întâi spune-mi cum a fost cu digul. Apoi poate luăm și înghețată.

Tatăl ei făcu o pauză, de parcă ar fi vrut să citească mai întâi până la sfârșit, în minte, cartea pe care urma să i-o povestească.

— Nu mai știu când am luat hotărârea să îl urmărim pe arhitect. Poate în ziua când, tot după o discuție de-asta cu oamenii în costum și cravată, l-am văzut dând supărat cu piciorul

în trepidul aparatului de măsurat. Avea un teodolit auriu cu care calcula distanțe și înălțimi. Poate simțea că proiectul lui va fi folosit în alte scopuri decât cele pentru care îl concepușe el. În orice caz, noi am ajuns să ne ținem după el prin tot orașul. Făceam cu schimbul. Eram zece băieți și două fete.

— De ce atât de puține fete? zise Sara.

— Noi, băieții, eram cam murdari și vorbeam urât. Puține fete ne suportau, explică tatăl ei, repede, suspect de repede. Și așa am aflat că bietul arhitect auzea plânsete de oameni din pietrele alea din dig. Oameni prinși acolo la cutremur. Evident că nu putea fi adevărat, doar i se părea lui. În orice caz, el nu era de acord să se folosească ruinele acelor clădiri drept material de construcție. Apoi au început să vină gabarele cu stabilopozi. Ăștia așa, zise tatăl ei, și arată cu degetul.

Sara se uită la stabilopozi, nițel rumeniți de apusul soarelui. I se năzări că semănau cu niște ghemuri de plante uscate, care se rostogoleau prin deșerturile americane. Doar că erau gigantici și din ciment. Pe unul dintre ei cineva uitase o eșarfă mov.

— Îi aduceau cu miile și îi potriveau așa încât să protejeze digul acolo unde era izbit de valuri. Macaralele îi instalau pârâind sub greutatea lor. Doar că, pe zi ce trecea, valurile erau tot mai înalte. Cu chiu, cu vai, digul ajunsese pe la jumătate din lungimea proiectată, dar mai mult de-atât părea că va fi imposibil. Venea deja lume din toată țara să vadă valurile, tot felul de delegații oficiale. Nu digul îi interesa, ci valurile de coastă, înalte de șapte-opt metri, cum nu se mai pomeniseră nici în timpul furtunilor. Am văzut cu ochii mei cum lua un stabilopod și îl rostogoleau peste dig ca pe un tufiș uscat când se duelează doi cowboy la marginea deșertului. Așa era în filmele de când eram eu copil. Tu n-ai de unde să știi.

Fetița se uită la tatăl ei fără să zică nimic. Deși se prefăcea că spune povești din copilăria lui, ca să o împartă cu Sara, de fapt el ținea cu dinții de copilăria asta, să o facă neapărat altfel decât a băieților și fetelor de azi.

— Și arhitectul ce făcea? întrebă ea.

— Crezi că se mai ducea acasă?! Petrecea nopțile tot pe dig. Îi mai aduceau oamenii câte un sendviș ziua, pe care îl înfuleca. Începuse să trăiască acolo. Vesta lui verde ca fisticul ajunsese acum cenușie. În fiecare seară, prietenii mei care îl pândeau observaseră cum stătea ore întregi cu ochii pironiți în mare, cât pe-aci să cadă în apă. Până când, într-o noapte, a venit rândul meu.

Tatăl ei tăcu, apoi explică:

— Noaptea, când nu se lucra, valurile se potoleau cu totul. Greu de zis de ce. Mi-am pus și eu întrebarea asta, și să știi că n-am fost în stare să-i dau niciun răspuns. Totuși, după părerea mea, anumite fenomene misterioase, dacă-mi dai voie să le numesc astfel...

— Tata!, îl întrerupse Sara, lasă asta, spune-mi ce-ai văzut în noaptea aia!

— Care noapte? întrebă tatăl ei.

— Noaptea în care a venit rândul tău să-l urmărești pe arhitect pe dig, să vezi ce făcea.

Era incredibil cât de nepriceput povestea tatăl ei, după atâția ani de școală, pentru că făcuse și școala primară, și școala gimnaziu, apoi școala liceu, apoi școala universitate și apoi încă niște ani de școală pentru oameni mari, probabil pentru cei care încă nu reușiseră să înțeleagă nici matematica, nici gramatica.

— A, da. Dar nu uita că ai promis că mergem la înghețată după asta. M-am furișat în sus și în jos printre stabilopozi. Nu se auzea încă niciun crab, nu apucaseră să vină să locuiască

acolo, nu erau nici alge. Dar cred că nici n-ar fi fost nevoie să mă furișez, aş fi putut să merg ca un om normal pe dig, pentru că arhitectul tot n-ar fi auzit şi n-ar fi văzut nimic. Era chiar la capăt, unde digul intra adânc în mare, stătea acolo nemişcat, gândindu-se la cine ştie ce. Abia când am ajuns la câţiva metri de el am auzit că spunea, din când în când, cu voce tare, câte un cuvânt. M-am gândit că înnebunise, vorbea singur, sau poate cu marea. Dar când m-am apropiat am văzut că în faţa lui, pe jumătate înălţată pe un stabilopod, era o caracatiţă imensă care se uita chiar în ochii lui.

CUPRINS

CAPITOLUL 1

În care povestea depinde de înghețată 5

CAPITOLUL 2

În care Sara adoarme analizând 11

CAPITOLUL 3

În care apare Aurelisa, de la școala
număru' trei'sapte / unde cazi ca musca-n lapte 13

CAPITOLUL 4

În care începe călătoria pe Dunăre și cartea se termină, gata 17

CAPITOLUL 5

În care un accident e numai bun de pus în jurnal 20

CAPITOLUL 6

În care destinul locuiește la pensiunea Zinzalia 23

CAPITOLUL 7

În care avem Delta și o elice 26

CAPITOLUL 8

În care, fără să știe nimeni, are loc un pic de fericire 28

CAPITOLUL 9

Elev Pavel Cătălin / scrie despre Sahalin 31

CAPITOLUL 10

În care după râs vine pâs 33

CAPITOLUL 11

În care o prietenie cuprinde toată istoria lumii 35

CAPITOLUL 12

În care uimirea este urmată de uluire 37

CAPITOLUL 13

În care Sara scoate un picior din barcă,
apoi pe amândouă 40

CAPITOLUL 14

În care ca să explici câteva cuvinte
trebuie să inventezi o limbă întreagă..... 43

CAPITOLUL 15

În care Sara nu mai tace – Sara spune lucrurilor pe nume 46

CAPITOLUL 16

În care aflăm, în sfârșit, din ce punct de vedere
pinguinii sunt mai buni decât pisicile-de-mare..... 49

CAPITOLUL 17

În care în viața Sarei intră un personaj destul de înalt 52

CAPITOLUL 18

În care Sara primește ceva de făcut și apoi adoarme 55

CAPITOLUL 19

În care cineva care de obicei făcea dezordine
trebuie acum să facă ordine 58

CAPITOLUL 20

În care un copil se ocupă de treburile împărăției 60

CAPITOLUL 21

În care cuvintele dintr-o scrisoare aduc
și o stare de bine, dar și o problemă numită dor 64

CAPITOLUL 22

În care Sara habar n-are, dar noi deja bănuim
că întâlnirea asta îi va schimba viața 66

CAPITOLUL 23

În care Sara trebuie să-și folosească toate
puterile de lider pentru a face conversație 68

CAPITOLUL 24

În care aflăm cu ce este umplut un pat,
cu ce este umplut un submarin și de ce
nu trebuie să plângi pentru un fleac 72

CAPITOLUL 25

Sara spune: Spre sud!, și pe sticlă e scris
un semn straniu. 75

CAPITOLUL 26

Amintiri din bucătărie 78

CAPITOLUL 27

În care biblioscaful traversează Cascada
și ajunge în sfârșit la... la... 82

CAPITOLUL 28

În care se descrie, pentru prima oară
în literatură, Librăria din mare 85

CAPITOLUL 29

În care e vorba despre benzinării și
bazele unei teorii a traducerii 88

CAPITOLUL 30

În care intervin trupele de poștași marini 93

CAPITOLUL 31

În care se aude o voce din sacul de dormit 97

CAPITOLUL 32

În care Ananas povestește ceva
nemaipomenit, ce Sara a pomenit 99

CAPITOLUL 33

În care au loc o oprire de urgență
și o descriere de natură..... 103

CAPITOLUL 34

În care se livrează marfă
și se sondează opinia 106

CAPITOLUL 35

Yng 109

CAPITOLUL 36

În care Sara vede pe fundul mării ceva ce
va surprinde orice copil și orice părinte
care citește această carte 112

CAPITOLUL 37

În care ciocolata caldă
este un aspect al gândirii critice 115

CAPITOLUL 38

În care Sara și Ananas pierd, dar câștigă 120

CAPITOLUL 39

În care se apropie grozăvia 123

CAPITOLUL 40

Frică 127

CAPITOLUL 41

În care se hotărăște soarta insulei Zero 129

CAPITOLUL 42

În care nu se știe cine salvează,
pe cine salvează și dacă salvează 135

CAPITOLUL 43

În care o barcă plutește pe mare
ca și cum marea n-ar avea ferestre 140

CAPITOLUL 44

În care lumea Sarei se topește ca gheața 144